

SLOVANSKA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

B 4054

i nauki in pravila

0

K O L E R I .

Sestavljeno

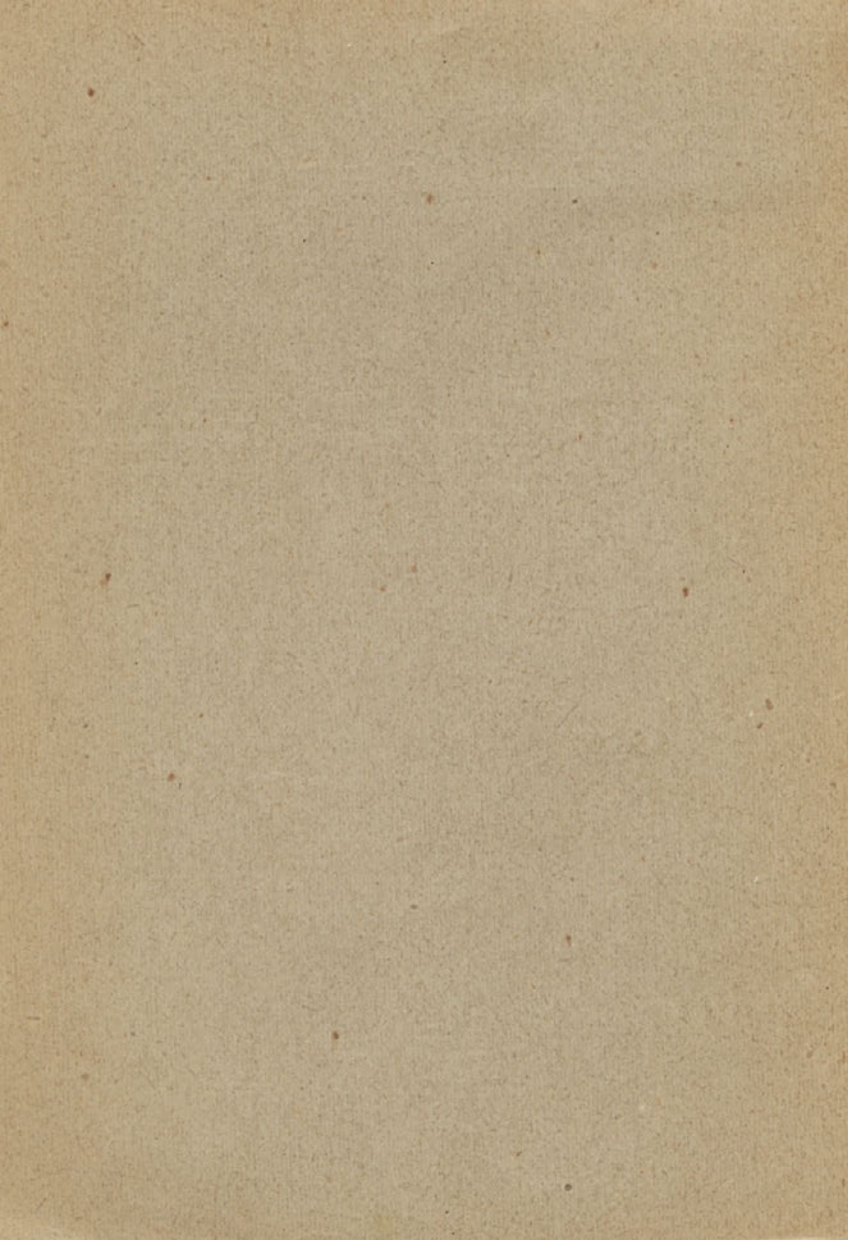
po naročilu c. kr. ministerstva za notranje stvari.

V Ljubljani.

Natisnila in založila Klein in Kovač.

1892.

B 4054

Dupl. coll. ad

4~5 kg

26.1.75.

kbc. 11.11.65. 2

D 4. III. 1966/399

Kratki nauki in pravila o koleri.

1. **K**olera je vselej zanesena glivna bolezen tankega črevesa, ki se pokaže ali samo z nebolečimi sirotkavimi črevesnimi otrebami kot kolerina (kolarska driska), ali pa največkrat po hudi driski preide v hudo bljuvanje in drisko, da bolnik popolnoma onemore.

2. Samo po želodčnih izmetkih in črevesnih otrebah pride otrovna kolarska gliva na dan; samo telo, izparica (pót) in sapa kolarskega bolnika niso otrovni.

3. Kadar se iz bolnikovega želodca izmetana ali iz njegovega črevesa otrebljena kolarska gliva, ki s prostim očesom ni vidna, ne uniči (razkuži) v vseh sledovih teh izpraznitev, tedaj se more na perilu, v umazanih tekočinah, v vodi, v mleku, na jedéh, v vlažnih tléh hitro razploditi, s takšnim okuženim predmetom, zlasti po rokah, če se teh predmetov dotaknejo, skozi usta spet priti v želodec, in kadar ta glive s svojim zdravim, kislim želodčnim sokom ne uniči, dalje v črevo, kjer živi in se razploja ter novo obolenje na koleri povzroči.

Največkrat kolero zaneso okuženi ljudje, ki beže iz takšnih krajev, kjer je kolera.

4. Da se kolera ne zanese, zato so ob meji postavljeni zdravniki, ki pregledujejo popotnike in njih prtljago, prihajajoče iz kolerskih krajev. Sumnjivim stvarjem se uvoz zabrani, popotniki iz kolerskih krajev se pa v svojih obstajališčih in prenočiščih opazujejo še po 5 dnij, kakšno jim je zdravje.

5. Zategadelj iz dežel in krajev, kjer razsaja kolera, ni dobivati rabljenega perila, nošene obleke in jestvin; ubežnikov pred kolero ni sprejemati pod streho in, ako so došli, je to nemudoma naznaniti občinski upravi.

6. Kadar se kolera zanese in obolé na nji posamezni bolniki, skrbeti je za tó, da se epidemično ne razširi. Zategadelj mora vsaka občina, že predno se približa kolera, postaviti zdravstveno komisijo, katero v nje delovanji zadovoljno podpiraj razumno stanovništvo. Ta skrbi za kar največjo snago in za zdravju kar najprimernejše stanje v občini s tem, da odpravi vse hibe, in neprilike, ki onesnažujejo tla, vodo in zrak; da strogo nadzoruje prodajo jestvin in pijač; da stanovništvu pripravi zdravo vodo za vse gospodarske namene; da se izboljša ljudska hrana z ustanovitvijo ljudskih kuhinj in urejenimi dobrodelnimi napravami.

7. Ravno tako naj pripravi občina dobro urejene osamljene bolnice za kolerske bolnike s potrebnim zdravniškim, strežnim in služniškim osebjem in s potrebnimi napravami za oskrbovanje, prenašanje in prevažanje bolnikov, in založi naj se z izdatno množino potrebnih razkužil, zlasti s karbolno kislino in z neugašenim apnom za pripravljanje apnice ali apnenega beleža. Zdravstvena in bolniška služba mora biti kar najskrbneje urejena, vsak organ o svojih dolžnostih natanko poučen.

8. Tudi posamezni človek se pametno pripravljaj na nevarnost bližnje kolere, v svojem gospodarstvu skrbi za največjo snago ter odpravi vse, kar zrak izprija, odpadke množi in vlažno zidovje provzroča.

Vsak pravilno, zmerno živi; vzdržuj krepko prebavljanje; ogibaj se težko-prebavnih, drisko pospešujočih jedij; ne uživaj nezrelih jestvin, zlasti ne sadja, sočivja, mleka, sira, presnega masla, varuj se prehlajenja in skrbno pazi na motež v prebavljanji, zlasti na drisko, in kadar nastopi driska, pravočasno pokliči zdravnika na pomoč. Po obedu je jako zdravo piti vodo, malo okisano z nekoliko kapljicami razredčene solne kisline.

Kadar je v tistem kraju kdo za kolero zbolel ali umrl, potem se vsak ogibaj vseh krajev, kjer se shaja mnogo ljudij, ogibaj se semnjev, slavnostij, nikar se ne hodi kôpat v javna kopališča in skrbno glej na svojo osebno snažnost. Zlasti se ogibaj vseh splošno rabljenih stranišč.

9. V kraju, kjer je kolera, vsak pij in potrebuaj za vse domače potrebe, zlasti za pomivanje jedilne posode, za pranje itd. samo zanesljivo dobro vodo, v katero ni mogla priti nobena nesnaga.

Nihče ne pij rečne vode in, kjer ni studenčnice ali zanesljive vode iz vodnjakov, tam uživaj samo kuhano in potlej pohlajeno vodo.

Vsak se ogibaj vode iz vodnjakov, okoli katerih so gnojišča in smetišča, v katerih se pere perilo in pomiva orodje, kateri so razkriti ali slabo zadelani; globoki vodnjaki z železnimi cevmi dajó več nevarnosti.

Kjer ni dobre vode, tam je piti v večji meri kuhane pijače, kakor čaj, juho, itd. Tudi nepokvarjeno črno ali belo vino, zmerno pito, je zdravo. Nihče ne jemlji kapljic zoper

kolero kot dozdevno branilo zoper to bolezen, ker nič ne pomagajo, a lahko škodujejo.

10. Iz hiše, v kateri je kdo za kolero bolan ali je umrl, ne jemlji nobenih jestvin, ogibaj se občevanja z osebami iz nje, in v takšno hišo pojdi samo tedaj, kadar ti to vелеva dolžnost.

11. Kdor ima kaj opravka v hiši, kjer je kolera, tam ne uživaj niti jedi, niti pijače, ne hodi tam na stranišče, ne dotikaj se predmetov, ki so morebiti okuženi in varuj se kakeršnega koli si boDI onesnaženja.

Kdor biva v sobi, kjer leži bolnik bolan na koleri, tist ne uživaj tam niti jedi, niti pijače in je tudi tam ne hráni; ravno tako se varuj z rokami, ki so morebiti okužene, pred njih razkužitvijo dotakniti se ust. Tudi posod in priprav za jed in pijačo ne nōsi k ustom, ne devaj cigare v usta, sploh v bolnikovi sobi ne kádi, in ne odlagaj v nji svojih stvari. Pripravljena mora biti posoda z razkuževalno tekočino (karbolna raztopina), v kateri se vsi, ki imajo pri bolniku kaj opraviti, vselej, kadar so se dotaknili kakšnega okuženega predmeta, splaknejo roke.

12. Bolnikove izmetke in otrobe, kakor tudi vse ž njimi onesnažene predmete je najbolje takoj s 5 odstotno karbolno kislino razkužiti, takšne stvari, ki niso dosti vredne, pa sežgati.

Po prebiti bolezni je vse predmete v bolnikovi sobi, tudi stene in tla, razkužiti. Zategadelj je takoj iz početka vse nepotrebno ali blazinasto pohištvo, vzmetne postelje in druge stvari, ki se dadó težko razkužiti, prenesti iz bolnikove sobe.

Tudi osebe, ki so imele v bolnikovi sobi kaj opravila, morajo razkužiti sebe, svoje perilo in svojo obleko, predno smejo prosto občevati z drugimi ljudmi.

13. Perila in obleke takšnih oseb, ki so bolne ali umrle za kolero, ne sme nihče vzeti in nositi, dokler ni razkužena.

Kadar se takšne stvari dpošljejo od drugod — kar je pa prepovedano — ne smejo se rabiti, dokler niso razkužene.

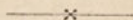
14. Občno in najnavadnejše razkužilo je 5odstotna karbolna raztopina (1 del karbola in 18 delov vode). Za razkuževanje bolnikovih izmetkov in otreb se dá prav dobro porabiti tudi 20 odstotna apnica ali apneni belež (1 del neugašenega apna na 4 dele vode). Sublimatova raztopina (1 pro mille t. j. 1 del sublimata na 1000 delov vode, ali 1 gram sublimata na 1 liter vode) se sme rabiti po zdravniški napovedi. Lizolova raztopina (1 odstotna t. j. 1 del na 99 delov vode) in kloro-apnena raztopina (2 odstotna t. j. 2 dela na 98 delov vode) je prav primerna za pomivanje tál, lesenih stvarij in za splakovanje rók. Stene je z beljenjem razkužiti. Vse perilo mora po dvanajst ur biti namočeno v karbolni raztopini, da se razkuži; potem je perilo prekuhati. Vsebino s slámo ali morsko travo natlačenih slamnic je sežgati. Kadar je razkuževalni stroj pri rokah, tedaj se morejo perilo, posteljna oprava, zlasti žimnice, odeje, blazine jako primerno s paro razkužiti. Toda rabiti se smejo samo preskušeni razkuževalni stroji pod strokovnjaškim vodstvom. V ostalem pa tudi suha vročina, izkurjava in ostro prezračevanje dobro dopolnjuje razkuževanje.

15. Mrličje je zaviti v rjuhe, namočene v karbolni raztopini ter jih po natančnem mrliškem ogledu kar najhitreje prenesti v mrtvašnico. Umivanje mrličev je opustiti.

Pogreb bodi priprost brez slovesnosti. Pogrebcem ni dopuščeno hoditi v hišo, kjer je mrlič.

17. Da se more uspešno ovirati in kmalu zatreti koleri, je treba, da vsak ta pravila natanko izpolnjuje, da stanovništvo javne organe in zdravnike radovoljno in razumno podpira.

Najvažnejša dolžnost je takoj naznaniti vsak slučaj kolerine ali kolere, da, tudi vsak slučaj obolenja na bljuvanji in driski. To dolžnost kar najnatančneje izvrševati je naloženo vsem gospodarjem, zlasti vsem posestnikom prenočevališč, vsem zdravnikom, zdravstvenim osebam in dušnim pastirjem.

Dodatek.

Spisek pripomočkov, ki so ob koleri v zdravstveno in bolniško strežbo posebno potrebni.

1. Posode in orodje.

Bedenj ali škaf s 5odstotno karbolno raztopino, v katero se polagajo okuženo perilo in okužene stvari.

Skleda za razkuževalno tekočino, da se v nji umivajo roke.

Vrč ali lonec, da se v njem napravlja in hrani karbolna raztopina.

Posoda z zdrobljenim neugašenim **apnom**, iz katerega se pripravlja apnica ali apneni belež.

Posoda z **apnico** ali z **apnenim beležem**.

Bedenj ali lonec z **vrelo** vodo.

Pitna posoda z **žlico** v izključno porabo bolnikovo.

Skleda z ledom.

Orodje za snaženje: smetišnica, ščetinasta metla, slamnata metla, krtača za pomivanje tál, žaganje.

Priprava za bolniško strežbo: grevnice, glinasti vrči, irigator, bljuvalnik, potrebnik, ponočna posoda, scalna steklenica, ponočni ali zahodni stolec.

2. Druge potrebščine za bolniško strežbo.

Nepropustne tvarine, da se ž njimi zavaruje postelja, kakor kavčukovo platno, povoščeno platno, Billrothov batist, eventualno druga nadomestila, ki se potem sežgó, kakor cukrov popir, zavojni popir, pivni popir itd.

Množina ovojev (kompres), otirač, tančice in bombaža.

3. Razkužila.

Preskušen stroj za parno razkuževanje, katerega napravi občina za urejeno javno porabo s poučenim osebjem.

Kristalizirana karbolna kislina, da se iz nje narejajo raztopine z vročo vodo, 5 delov na 100 delov vode.

Surova karbolna kislina, da se iz nje narejajo raztopine z vročo vodo, 10 delov na 100 delov vode.

Eventualno sublimat (po zdravnikovem navodu), da se iz njega narejajo raztopine z vročo vodo, 1 del na 1000 delov vode.

Apnica ali apneni belež, ki se nareja iz zdrobljenega žganega apna, 1 del na 4 dele vode.

Eventualno raztopina klorovega apna, narejena s tem, da se zmeša sveže klorovo apno z vodo, 2 dela na 100 delov vode.

Eventualno lizol, da se iz njega narejajo raztopine z vročo vodo, 1 del v 100 delih vode.

Klorovo-apneni prašek, dobro shranjen v zaprtih posodah.

Žgano apno, da se iz njega napravi apneni prašek in apnica ali apneni belež s tem, da se zmeša z vodo.

Stalni ogenj v peči, da se sežigajo ničeve okužene stvari, in da je vedno pripravljena vrela voda.

4. Krepcila in navadna lečila.

Led, sodina voda, peneča limonada, **črno vino**, konjak, eventualno žganje.

Razredčena solna kislina, da se ž njo kisa kuhana in pohlajena voda. Eventualno Hallerjeva kislina.

Vonjavi ali aromatični čaj, kakor čaj iz poprove mete, melise in kamilic.

Sluzasti čaj za uporabo pri navadni driski: cepetčev ali salepov čaj, slezov ali ajbišev čaj.

Hoffmanov cvet za razvnetje, eventualno za dodatek vina in čaja.

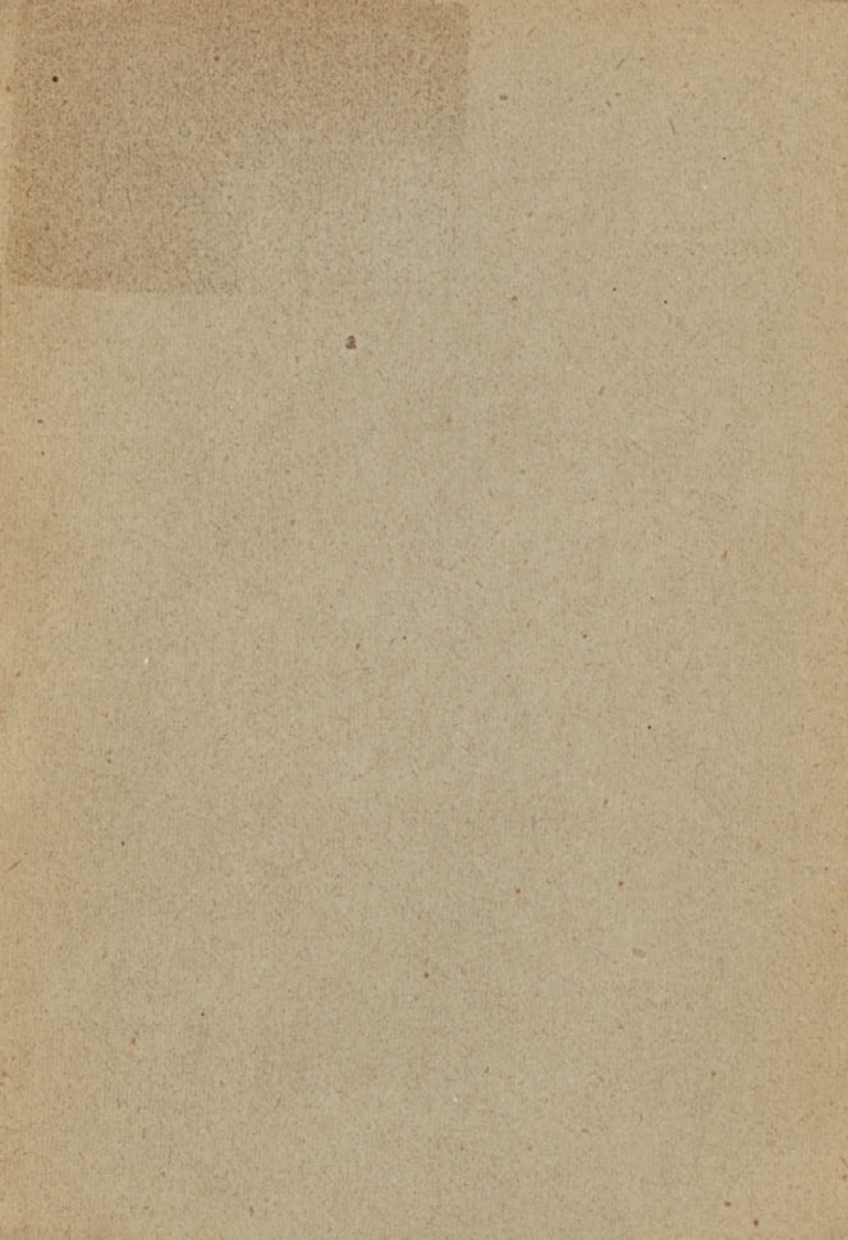
Kaferni cvet, francovo žganje za otiranje.

Čreslena kislina, da se iz nje pripravlja tekočina za irigacijo.

Dowerjev prašek za uporabo pri navadni driski.

Gorjušični ali ženofov popir, da se ž njim razdraži polt, če se nánjo položi v vlažnem stanji.

Slovanska knjižnica

6K M

B 4054

66009660399

COBISS ©